

**Uitgebreide Natuurtoets Oudega aan
het Water**

DEFINITIEF

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Uitgebreide Natuurtoets Oudega aan het Water

DEFINITIEF

Inhoud

Rapport + bijlagen

15 september 2020

Projectnummer 232.00.71.01.00

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Eerdere ecologische onderzoeken	3
1.3	Doel	4
1.4	Opzet van het rapport	4
2	Plangebied en plannen	5
2.1	Ligging	5
2.2	Het plan	7
3	Soortenbescherming	8
3.1	Planten	9
3.2	Vogels	10
3.3	Zoogdieren - vleermuizen	11
3.4	Grondgebonden zoogdieren	12
3.5	Amfibieën	13
3.6	Overige soortengroepen (reptielen, vissen en ongewervelden)	14
4	Effecten op beschermde natuurgebieden	16
4.1	Natura 2000-gebieden	16
4.1.1	Inventarisatie	16
4.1.2	Toetsing	17
4.2	Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid	19
4.2.1	Inventarisatie	19
4.2.2	Toetsing	20
5	Conclusie en consequenties	21
5.1	Beschermde soorten	21
5.2	Beschermde gebieden	21
5.3	Advies voor versterking van natuurwaarden	22
6	Veldbezoek en bronnen	23

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Smallingerland heeft plannen om waterrecreatie in en rond Oudega te bevorderen in combinatie met natuurontwikkeling. Voor de ontwikkeling zijn twee bestemmingsplannen in voorbereiding: het plangebied Oudega aan het Water dat voorziet in diverse aanpassingen aan de haven, de nabij gelegen bebouwing, en aangrenzend een klein water- en recreatiegebied, en het plan Oudega - waterontwikkeling De Gealanden dat voorziet in de aanleg van een nieuw meer met natuurelementen tussen het dorp Oudega en de Mûntsegrope.

In dit kader is het noodzakelijk om een onderzoek naar de effecten op de beschermde natuurwaarden uit te voeren.

1.2 Eerdere ecologische onderzoeken

Gedurende de planvorming zijn al verschillende ecologische onderzoeken uitgevoerd, waarvan de meeste betrekking hebben op het totaal van de bovengenoemde twee plannen.

Een belangrijk basisdocument is de Ecologische quickscan Oudega aan het water (Altenburg en Wymenga 2016). Deze studie heeft alleen betrekking op het plangebied buiten de bebouwde kom en buiten de haven. Als vervolg hierop is in 2017 nader onderzoek naar een aantal beschermde soorten uitgevoerd, inclusief het effect op het foerageergebied voor ganzen (Altenburg & Wymenga, 2018).

Voor het plangebied binnen de bebouwde kom heeft onderzoek plaatsgevonden naar voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods aan Op 'e Wâl 7. Voor It Miensker, gelegen in de noordpunt van het plangebied, is in verband met de vastgestelde verblijfplaatsen van vleermuizen een activiteitenplan opgesteld en ontheffing aangevraagd en verleend (Bureau FaunaX, 2020 en Gemeente Smallingerland, 2020). Voor de verbouwing van de kunstmestloods heeft ecologisch onderzoek plaatsgevonden en is op 14 juli 2020 een omgevingsvergunning verleend.

Tevens zijn enkele onderzoeken uitgevoerd om eventuele effecten van de twee plannen samen op het Natura 2000-gebied Alde Feanen te kunnen vaststellen of uit te sluiten:

- geohydrologische effecten (Willems, 2017);
- effect van een toename van watertoerisme op de Natura 2000-gebied Aldefeanen (BügelHajema 2020a).
- een AERIUS-berekening om eventuele effecten van stikstofdepositie als gevolg van het plan op Natura 2000-gebieden vast te stellen (BügelHajema, 2020b).

Sinds de uitvoering van sommige van deze onderzoeken is de begrenzing van het plangebied gewijzigd, is de natuurwetgeving op sommige aspecten gewijzigd en zijn sommige gebruikte veldgegevens verouderd. Daarom is een bundeling van deze onderzoeken en - waar nodig - actualisatie uitgevoerd.

1.3 Doel

Het voorliggende onderzoek heeft als hoofddoel na te gaan of het plan Oudega aan het Water uitvoerbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Het natuuronderzoek beschrijft de ecologische beoordeling van het voornemen. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) en de Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerd 2018), ten aanzien van NNN en overige beschermde natuur.

Het neven doel is bijdragen aan de nadere uitwerking van het plan om negatieve effecten op natuurwaarden te voorkomen, en kansen voor versterking van natuurwaarden te benutten.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek voor het plan Oudega aan het Water. Voor het plan Oudega - waterontwikkeling De Gealanden is een afzonderlijk rapport opgesteld.

1.4 Opzet van het rapport

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2: beschrijving van het plangebied en de voorgenomen plannen
- Hoofdstuk 3: beschrijving van de effecten op beschermde soorten flora en fauna
- Hoofdstuk 4: beschrijving van de effecten op beschermde natuurgebieden
- Hoofdstuk 5: conclusies en consequenties ten aanzien van beschermde natuurwaarden; advies voor versterking natuurwaarden
- Hoofdstuk 6: beschrijving van het veldbezoek en de bronnen.

Informatie

De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

- bovengenoemd ecologisch onderzoek in het gebied;
- bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites;
- verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft hun aanwezigheid als potenties.

2 Plangebied en plannen

2.1 Ligging

Het plangebied ligt op enkele kilometers ten westen van Drachten, in het zuiden van het dorp Oudega en aangrenzend buitengebied (figuren 1 en 4), ingeklemd tussen de Gealânswei (westzijde) en de Eastersânning (oostzijde). Het noordelijk deel is bebouwde kom met woningen en enkele bedrijven, het middendeel de haven en het zuiddeel bestaat in de huidige situatie uit agrarische percelen.

In het noordelijke deel is bebouwing aanwezig van diverse bedrijfsgebouwen en woningen, met daartussen tuinen en wegen met stroken openbaar groen (gras, plantsoen en laanbomen). De haven heeft beschoeide oevers en houten steigers naar extra aanlegplaatsen. Vanuit de haven naar het zuiden loopt het Alddjip door het plangebied, een 20 m brede watergang die de verbinding is van de haven met andere vaarwateren.

Ten zuiden van de haven bevinden zich enkele percelen grasland met rondom smalle sloten. Het Alddjip is een circa 20 m brede watergang met daarlangs opgaande rietbegroeiing.

De belangrijkste houtige begroeiing in het plangebied is een smalle bosstrook langs de oostzijde van de haven. Verder staan verspreid in de bebouwde kom bomen in de tuinen en langs de wegen. Buiten de bebouwde kom staan vrijwel alleen bomen langs de randen van het plangebied: langs de Gealânswei en de Eastersânning, en aan de zuidrand juist buiten het plangebied bevindt zich een doorlopende houtsingel.

Figuur 4 in paragraaf 4.2 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied. De onderstaande figuur 1 geeft de details van de begrenzing en voorgenomen bestemming.

Figuur 2. Impressie van het plangebied op 15 juli 2020, van boven naar onder: noordelijk deel met bebouwing, middendeel met jachthaven en aangrenzend bosje, zuidelijk deel agrarisch gebied met op de achtergrond het Alddijp

2.2 Het plan

Het plan voorziet in het realiseren van nieuwe woonruimte, een horecavoorziening en een gemeente bestemming in het noordelijke deel (zie ook figuur 1). Daarbij is verbouw en sloop voorzien van voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods. De overige bebouwing blijft behouden. Er wordt een ontwerp gemaakt voor de openbare ruimte dat kan leiden tot aanpassingen in de groenstructuur. Er zijn geen grote veranderingen in de bestrating en beplanting voorzien.

De haven wordt qua oppervlakte niet uitgebreid, wel worden nieuwe steigers aangelegd en wordt het aantal passantenplaatsen uitgebreid. Ten zuiden van de haven wordt het Alddijp verbreed tot een kleine plas. De gronden daaromheen krijgen een recreatiebestemming waarbij aanleg van recreatiewoningen aan het water en recreatieve voorzieningen mogelijk wordt. Hiertoe wordt vegetatie verwijderd en grond vergraven, en een deel van de watergangen gedempt. Hier wordt geen bebouwing of houtige beplanting verwijderd.

Mogelijk leidt het plan, in samenhang met het plan De Gealanden tot een toename van vaarrecreatie. Hiernaar is een apart onderzoek gedaan door BügelHajema (2020a), als bijlage 4 toegevoegd. Volgens dit onderzoek ligt op basis van de schattingen van het bestaande aantal vaarbewegingen van 50.000 - 87.500 per jaar de maximale toename van het aantal vaarbewegingen tussen circa 0,9 tot 1,6%.

3 Soortenbescherming

Wet- en regelgeving

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming is uitgewerkt in de Wet natuurbescherming (Wnb). De bescherming van flora- en faunasoorten is in de Wnb opgedeeld in twee beschermingscategorieën:

- Strikt beschermde soorten:
 - soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1);
 - soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5).
- Overige beschermde soorten:
 - nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Beschermingsregime

Voor beide categorieën geldt dat het verboden is opzettelijk exemplaren te doden, vangen of plukken, en voortplantingsverblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of te beschadigen. Een belangrijk verschil tussen beide beschermingsregimes is dat voor de strikt beschermde soorten ook het opzettelijk verontrusten verboden is, terwijl dit voor de overige beschermde soorten niet het geval is.

Voor vogels geldt daarnaast dat het opzettelijk storen niet verboden is in geval de storing niet van wezenlijk invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Echter, voor vogels die staan in bijlage II van de Conventie van Bern geldt deze uitzondering niet. Daarnaast is er een lijst met jaarrond beschermde broedvogelnesten. Dat houdt in dat voor de op deze lijst genoemde vogelsoorten de nestplaats ook buiten het broedseizoen beschermd is.

Het beschermingsregime van de overige (nationaal) beschermde soorten is voor elke soort gelijk. Wel kunnen provincies bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 verlenen voor deze soorten. Deze zogenaamde vrijstellingslijsten zijn opgenomen in de provinciale verordeningen en komen tussen de provincies grotendeels overeen. Voor de provincie Fryslân betreft dit 25 soorten (zie bijlage 3).

Veldbezoek

Het plangebied is op 15 juli 2020 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna. Wat betreft de bebouwing zijn de locaties voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods al voldoende ecologisch onderzocht (FaunaX 2018 en 2019), en de overige bebouwing blijft behouden.

Beschrijving van de resultaten

De beschrijving van de natuurwaarden is gebaseerd op eerdere ecologische onderzoeken, met een update door raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en een veldbezoek. Waar nodig wordt extra informatie over soorten aangehaald op basis van bronnen- en veldonderzoek, bekende ecologische principes en expert judgement. Voor de effecten van de ontwikkeling van de perce-

len van de voormalige zuivelfabriek It Miensker, en de voormalige kunstmestloods is gebruikgemaakt van de specifieke deelonderzoeken die hiervoor al hebben plaatsgevonden.

Op 3 september 2020 is het uitvoerportaal van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en een uittreksel van de NDFF aangemaakt voor in en rond het plangebied voorkomende beschermd soorten (0 - 1 km). Dit uittreksel (© NDFF 3 september 2020 08:43:49) is opgenomen als bijlage 1 in dit rapport. De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd. Gegevens uit de geraadpleegde bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

3.1 Planten

Inventarisatie

In het noordelijke en middendeel van het plangebied is nauwelijks natuurlijke vegetatie aanwezig. De tuinen, groenstroken langs de wegen en de havenranden zijn intensief beheerd. Het enige meer natuurlijke element is het bosje aan de oostoever van de haven, dat bestaat uit voornamelijk tot 18 m hoge schietwilgen, waarvan twee aan de noordrand geknot zijn. Verder is in het bosje zwarte els en es aanwezig, en veel ondergroei met struiken zoals gewone vlier en braam.

Het zuidelijke deel van het plangebied is in gebruik voor agrarische productie, voornamelijk grasland en een enkel perceel maïs. Het grasland wordt intensief gebruikt en wordt gedomineerd door grassen zoals Engels raaigras, veldbeemdgras en grote vossenstaart. Verspreid staan wat kruiden zoals vogelmuur en paardenbloem. Langs de smalle slootkanten staan verspreid wat kruiden zoals kruipende boterbloem en veldzuring en plaatselijk wat riet. Ten tijde van het veldbezoek stond er weinig water in de meeste sloten.

Langs de slootkanten langs de Eastersânning is wat begroeiing met opgaande grasachtigen aanwezig, met soorten zoals riet en grote egelskop. In plaatselijke verbredingen van het water grenzend aan het bosje bij de haven groeien ook soorten als pijlkruid en witte waterlelie. De soortensamenstelling van graslanden en watergangen duidt op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Langs het Alddijp zijn de oevers beschoeid waardoor er geen vanuit het water oplopende oeverbegroeiing is. Ten tijde van het veldbezoek waren grote delen van de waterkant kort gemaaid.

In en rond het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen tijdens het veldbezoek in 2020 en tijdens de in 2016 en 2018 uitgevoerde ecologische onderzoeken (Heijden, 2016 en 2018). Er zijn ook geen beschermde plantensoorten bekend volgens de NDFF.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Er zijn geen wettelijk beschermde soorten aangetroffen en deze zijn ook niet te verwachten gelet op de inrichting en de voedselrijkdom. Negatieve effecten ten aanzien van wettelijk beschermde plantensoorten kunnen worden uitgesloten.

3.2 Vogels

Inventarisatie

In de omgeving is het voorkomen bekend van verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (NDFF). Dit betreft soorten die in gebouwen of bomen broeden, zoals huismus, gierzwaluw en verschillende soorten roofvogels en uilen. Volgens de rapporten over de locaties voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods (Bureau FaunaX 2018 en 2019a) komen hier geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten voor. In de haven zijn geen nesten of nestplaatsen aangetroffen in bomen of gebouwtjes die geschikt zijn voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. In het zuidelijk deel van het plangebied ontbreekt bebouwing. In de schaars aanwezige bomen zijn geen nesten aangetroffen die geschikt zijn voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor enkele van deze soorten, zoals buizerd en sperwer.

Wel kunnen in het plangebied algemene soorten van stedelijk groen, tuinen en oevers voorkomen en tot broeden komen, zoals kauw, merel, koolmees en meerkoet. De oevers van het Alddijp zijn weinig geschikt voor rietvogels zoals rietzanger en kleine karekiet, omdat deze grotendeels al in de zomer tot op de waterkant worden gemaaid. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen weidevogels waargenomen. Het in het plangebied gelegen buitengebied is weinig geschikt voor weidevogels door de ligging nabij de bebouwde kom en de houtige beplantingen rond de randen. Een enkel exemplaar van soorten zoals scholekster of graspieper kan hier tot broeden komen. De nesten van bovengenoemde algemene vogelsoorten zijn uitsluitend tijdens de broedtijd beschermd.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Er zijn buiten de te behouden bebouwing geen geschikte nesten of broedplaatsen van soorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het plangebied, met name het zuidelijke deel, zal van karakter veranderen als foerageergebied voor soorten als buizerd en sperwer, maar niet verloren gaan. Het plangebied zal hooguit een klein deel van het foerageergebied van individuen van deze soorten uitmaken. Daarnaast is in het aangrenzend landelijk gebied veel foerageergebied van hoge kwaliteit beschikbaar.

Negatieve effecten ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot algemene broedvogelsoorten kan ervan uitgegaan worden dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden opgestart en continu worden doorgevoerd. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

3.3 Zoogdieren - vleermuizen

Inventarisatie

Uit de gegevens van NDFF blijkt dat in en rond het plangebied verschillende soorten vleermuizen bekend zijn, zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. In de voormalige zuivelfabriek It Miensker zijn in 2019 twee verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en één van gewone grootvleermuis aangetroffen (Bureau FaunaX, 2019b). De voormalige kunstmestloods is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (Bureau FaunaX, 2019a). De overige gebouwen en beplanting op de erven in het plangebied zijn niet volledig onderzocht op geschiktheid voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Wel is in 2019 vlak buiten het plangebied, in de woning aan Fabrykswei 9, een kraamverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (Bureau FaunaX, 2019b).

In de in het plangebied aanwezige bomen bij de haven en langs wegen zijn geen naar boven toe doorlopende holtes, spleten en loszittende schors aangetroffen die kunnen leiden tot potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Het plangebied vormt mogelijk foerageergebied voor vleermuizen. Het noordelijk deel heeft een lage kwaliteit als foerageergebied vanwege het overwegend stenige karakter en de aanwezige verlichting. In het middengedeelte (haven) en zuidelijke gedeelte (buitengebied) zijn de bosrand bij de haven, de oevers van het Alddijp, de wegen met laanbomen en de houtsingel langs de zuidrand van hoge kwaliteit als foerageergebied voor soorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootvleermuis. De agrarische percelen zelf vormen door de inrichting en het grotendeels intensieve gebruik geen hoogwaardig foerageergebied. De haven en het Alddijp zijn daarnaast geschikt als foerageergebied voor de aan water gebonden soorten water- en meervleermuis, die eveneens uit de omgeving bekend zijn.

Het Alddijp, de wegen met laanbomen (Gealânswei aan de westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand van het plangebied maken deel uit van een doorgaande lijnvormige structuur die mogelijk fungeert als essentiële (onmisbare) vliegroute voor vleermuizen; het Alddijp is daarbij ook geschikt als vliegroute voor water- en meervleermuis.

Toetsing

Voor het gebouw op de locatie It Miensker treden negatieve effecten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen op; hiervoor zijn al mitigerende maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan en is ontheffing van de Wnb aangevraagd en verleend. Buiten deze locatie worden ten gevolge van de ontwikkeling geen (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast en treden wat dit betreft geen negatieve effecten op.

Het noordelijke en middendeel van het plangebied veranderen als gevolg van het voornemen in kwaliteit als foerageergebied, maar gaan niet als zodanig verloren. De elementen met hoge kwaliteit foerageergebied voor vleermuizen blijven behouden. In het zuidelijke deel kan de kwaliteit naar verwachting zelfs toenemen doordat meer oeverzone ontstaat en aansluitend op het bosje bij de haven de houtige beplanting wordt uitgebreid. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied zijn niet te verwachten.

Doordat de lijnvormige structuren van watergangen (haven en Alddijp), de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand

net buiten het plangebied blijven behouden, is geen negatief effect ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen te verwachten.

Om negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes uit te sluiten is het wel noodzakelijk dat verstoring door (extra) verlichting tijdens zowel de aanlegfase als de gebruiksfase van de ontwikkelingen wordt voorkomen. Verlichting van wateren die als vliegroute dienen, is zeer verstoring voor de in de omgeving voorkomende meer- en watervleermuis. De houtige structuren zijn van belang voor andere soorten zoals gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Ook ten gevolge van het plan voor de verbouwing van de kunstmestloods is verstoring van de mogelijke vliegroute door de haven naar het Alddjip door lichtbronnen benoemd als mogelijk negatief effect (FaunaX, 2019a). Hier is geadviseerd te zorgen dat geen licht uitstraalt naar de haven bij de bouw- en gebruiksfase van de voormalige kunstmestloods.

Negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes kunnen worden uitgesloten door voorwaarden ten aanzien van vleermuisvriendelijke verlichting op te nemen in het bestemmingsplan. Dit is van belang voor die locaties waar nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien: de haven en het recreatiegebied direct ten zuiden hiervan, alsmede de straat Op 'e Wâl en de randen van de haven die de locatie It Miensker kunnen verbinden met en deze lijnvormige structuren.

Daarnaast is het advies op andere locaties die van belang zijn voor vleermuizen maar niet veranderen ten gevolge van het plan, verstoring door verlichting te beperken en de inrichting vleermuisvriendelijk te maken. Dit betreft het Alddjip, de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand net buiten het plangebied. Dit is mogelijk door bijvoorbeeld het toepassen van aangepaste armaturen die uitstraling naar de omgeving beperken, toepassing van amberkleurig licht en aanplant van laanbomen.

Samengevat treden ten aanzien van vleermuizen geen negatieve effecten op voorwaarde dat het activiteitenplan voor It Miensker wordt uitgevoerd en dat dat verstoring door verlichting langs foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen wordt voorkomen.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Inventarisatie

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat in de omgeving het voorkomen van de beschermde grondgebonden zoogdiersoorten bekend is. Dit betreft de niet-vrijgestelde soorten otter en waterspitsmuis. Deze soorten hebben wateren en oevers met uitgebreide begroeiing van ruigtes en riet als leefgebied. Altenburg en Wymenga (Heijden, 2016) geven aan dat met name de oevers van de Mûntsegrope geschikt zijn als leefgebied voor waterspitsmuis en otter. Dat geldt ook voor de in de bredere omgeving voorkomende noordse woelmuis. In nader onderzoek in een groter onderzoeksgebied (Heijden, 2018) is van deze soorten uitsluitend waterspitsmuis aangetroffen. Dit betrof enkele sloten nabij de Mûntsegrope in het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied, op meer dan 1 km afstand van het onderhavige plangebied. De oevers van het Alddjip binnen het plangebied zijn beschoeid en ruige oeverbegroeiing ontbreekt. Mogelijk is het slootje langs de oostrand van het bosje bij de haven geschikt als leefgebied

voor waterspitsmuis. Het betreft echter leefgebied van matige kwaliteit en het ligt geïsoleerd van ander (beter) leefgebied.

In het Natura 2000-gebied Alde Feanen is otter in 2011 geïntroduceerd en heeft zich vandaaruit ook uitgebreid over meer gebieden. Via Mûntsegroppe kunnen otters ook in het Alddjip komen, echter het noordelijk deel dat in het plangebied ligt is weinig geschikt als leefgebied doordat er weinig oeverbegroeiing aanwezig is en verstoring is door bewoning en activiteiten in en rond de haven. De haven zelf is met steile beschoeiende oevers geheel niet geschikt als leefgebied voor otter.

Daarnaast is het plangebied op basis van de aanwezige habitats en bekende verspreiding deels geschikt als leefgebied voor een aantal algemenere soorten, zoals de uit de omgeving bekende haas, vos, veldmuis en bunzing (NDFP). Voor deze algemene soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Toetsing

Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor otter en niet geschikt als permanent leefgebied. Otter is slechts incidenteel te verwachten in het plangebied vanwege de lage kwaliteit van de oevers en de verstoring van wonen en vaarrecreatie. Het plangebied verandert van karakter maar zal in kwaliteit niet achteruit gaan voor otter. De kwaliteit kan zelfs verbeteren, omdat er een extra water wordt aangelegd in verbinding met het Alddjip en de oeverlengte langer wordt. Een negatief effect op otter is niet te verwachten. Voor waterspitsmuis is potentieel leefgebied van matige kwaliteit aanwezig langs de ooststrand van het bosje bij de haven, deze sloot blijft behouden. Net als voor otter kan mogelijk nieuw leefgebied ontstaan bij aanleg van natuurvriendelijke oevers bij het nieuw te graven water.

Ten aanzien van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten zijn geen negatieve effecten te verwachten.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen tenslotte verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde zoogdieren worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Fryslân onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

3.5 Amfibieën

Inventarisatie

Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet bekend in het plangebied en in de naaste omgeving (0 – 1 km, NDFP). Volgens Heijden (2016) komt de beschermde niet-vrijgestelde heikikker voor op een aantal locaties in de Alde Feanen. Deze soort komt voor in natte veenweiden, verlandingszones van grotere wateren en in (elzen)broekbossen. Het intensieve beheer en het lage waterpeil maken het agrarische gebied binnen het plangebied ongeschikt voor de soort, deze is hier niet te verwachten.

Wel zijn in het plangebied enkele algemene soorten te verwachten zoals bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. De watergangen vormen voor deze soorten geschikt voortplantingswater. De oevers en het bosje bij de haven zijn tevens geschikt als landbiotoop; de agrarische percelen zijn geschikt, maar van lage kwaliteit.

Toetsing

Beschermde niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet bekend in het plangebied en niet te verwachten. Negatieve effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde amfibieën worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Fryslân onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

3.6 Overige soortengroepen (reptielen, vissen en ongewervelden)

Inventarisatie

Recente waarnemingen van reptielen zijn niet bekend uit het plangebied en naaste omgeving (0 - 1 km, NDFF). Geschikt leefgebied voor reptielen is niet aanwezig in het plangebied. Uit de omgeving is wel grote modderkruiper bekend. In 2018 is onderzoek naar vissen gedaan in een groter onderzoeksgebied waar het onderhavige plangebied deel van uitmaakt (Heijden, 2018). Op 24 relatief kansrijke plaatsen in het onderzoeksgebied is de vissenpopulatie onderzocht, dit betreft watergangen met uitgebreidere water- en oevervegetatie. Op geen van deze locaties is grote modderkruiper is aangetroffen, ook niet op de twee die op korte afstand (100 tot 200 m) van het plangebied liggen. De watergangen in het plangebied zijn qua kwaliteit minder geschikt dan de onderzochte locaties omdat ze in intensiever gebruikt agrarisch gebied liggen, met intensiever slootonderhoud.

In hetzelfde onderzoek zijn ook twee soorten beschermde ongewervelden opgenomen, namelijk de platte schijfhoren en de gestreepte waterroofkever. Deze soorten zijn niet aangetroffen.

Tot slot is in de omgeving ook groene glazenmaker bekend (NDFF). Deze libellensoort heeft als leefgebied wateren met een begroeiing van krabbenscheer. Tijdens het veldbezoek is in het plangebied geen krabbenscheer aangetroffen; de aanwezige sloten zijn ook te smal zijn, en het Alddjip te diep en te druk bevaren voor deze plantensoort. In het onderzoek van Altenburg en Wymenga (Heijden, 2018) in een groot onderzoeksgebied is krabbenscheer uitsluitend aangetroffen in enkele sloten op circa 1,5 km afstand van het plangebied.

Voor andere beschermde soorten uit de overige soortengroepen is in het intensief agrarisch gebruikte deel van het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en gebruikte bronnen is een voldoende beeld van de overige soorten van de soortgroepen reptielen, vissen en ongewervelden ontstaan. Beschermde soorten vissen, reptielen en ongewervelden zijn niet bekend in het plangebied en niet te verwachten. Het plan leidt niet tot negatieve effecten voor beschermde soorten reptielen, vissen en ongewervelden.

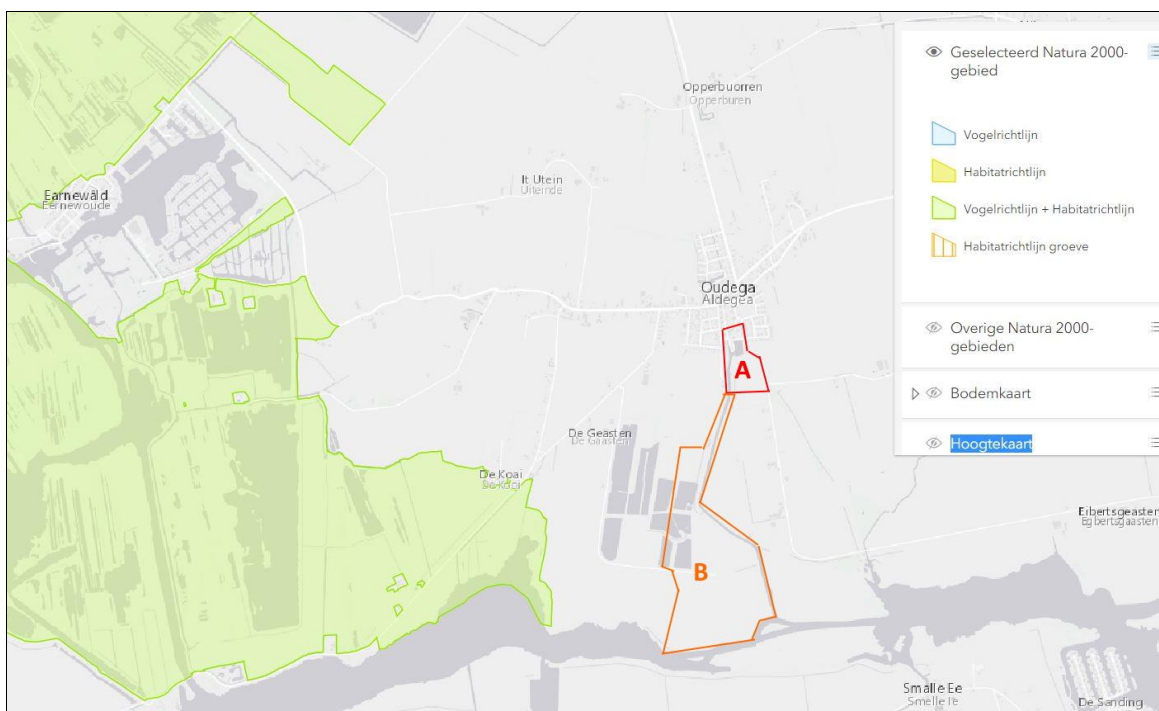
4 Effecten op beschermde natuurgebieden

4.1 Natura 2000-gebieden

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

4.1.1 Inventarisatie

Het plangebied is geen onderdeel van een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Alde Feanen en ligt op circa 1,7 km ten westen en zuidwesten van het plangebied (figuur 3). Tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied ligt agrarisch gebied.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rode lijn plan Oudega aan het Water, oranje lijn plan Gealanden), ten opzichte van Natura 2000-gebied Alde Feanen (groen) (bron: www.natura2000.nl)

De Oude Venen (Alde Feanen) (ministerie van LNV, 2020a) is een deels vergraven en ontgonnen laagveengebied. Het is één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen. Het gebied is deels kleinschalig (petgaten en legakkers) en deels grootschalig (plassen) verveend. De huidige situatie is vooral het resultaat van het na de verveening opgetreden verlandingsproces. Landschappelijk wordt het gebied gekenmerkt door moerasvegetaties, omgeven door zomerpolders en boezemlanden en doorsneden door tal van watergangen. Het

gebied bestaat uit open water, rietlanden, laagveenverlandingsmoeras, moerasbos en schrale graslanden op restveen. De petgaten, die vaak verscholen liggen tussen riet en moerasbossen, verkeren in diverse stadia van verlanding. In deze petgaten komt dikwijls drijftilvorming voor. Op andere plaatsen is de verlanding wat verder voortgeschreden in de richting van een trilveen of blauwgrasland. In de meeste petgaten is na beëindiging van het rietmaai-beheer een elzenbroekbos tot ontwikkeling gekomen.

Het Natura 2000-gebied beslaat circa 2.100 ha. Het heeft instandhoudingsdoelen voor verschillende habitattypen, habitatsoorten, broedvogels en niet-broedvogels (zie tabel 1 in bijlage 4).

4.1.2 Toetsing

Voor een overzicht van mogelijke verstoringfactoren op Natura 2000-gebied Alde Feanen als gevolg van de activiteit is de Effectenindicator (Ministerie LNV, 2020b) geraadpleegd. De effectenindicator is een hulpmiddel bij de toetsing op grond van de Wnb en geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. De resultaten zijn per gebied te raadplegen. Effecten worden beschreven aan de hand van 19 storingsfactoren. Voor het Natura 2000-gebied Alde Feanen zijn 11 van deze storingsfactoren relevant, zoals blijkt uit de effectenindicator opgenomen in bijlage 2. Mogelijke effecten van deze storingsfactoren op basis van de planontwikkeling worden hieronder in beeld gebracht.

Doordat de geplande ontwikkeling buiten het Natura 2000-gebied plaatsvindt, heeft deze geen invloed op de factoren oppervlakteverlies (storingsfactor 1), versnippering (2) of mechanische effecten (17).

Het plangebied ligt in een ander peilvak dan het Natura 2000-gebied en ligt tevens op 1,7 km afstand. Negatieve effecten op de waterhuishouding zijn daarom niet te verwachten. Voor de plangebieden Oudega aan het Water en De Gealanden samen is een hydrologisch onderzoek door Tauw uitgevoerd (Willems, 2017). De conclusie van dit onderzoek is dat er geen negatieve effecten ten aanzien van hydrologie van het Natura 2000-gebied optreden. Als gevolg van het plan De Gealanden is juist een positief effect te verwachten doordat vernatting zal optreden. Derhalve treden geen negatieve effecten op gerelateerd aan hydrologische storingsfactoren zoals verdroging (8) en vernatting (9).

Optische verstoring naar het Natura 2000-gebied (storingsfactor 16) door aanwezigheid van mensen of machines treedt niet op door de afstand tot het Natura 2000-gebied. Vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied is verstoring door licht, geluid en trilling niet aan de orde (storingsfactoren 14, 13 en 15). Tijdens zowel aanleg- als gebruiksfase vindt komen geen verontreinigende stoffen vrij anders dan stikstof (wat separaat behandeld wordt). De milieuwetgeving waarborgt dat hierdoor, zeker over een afstand van 1,7 km, geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied optreden (storingsfactor 7).

Ten aanzien van effecten van recreatie en stikstofdepositie zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd voor de plangebieden Oudega aan het Water en de Gealanden samen. Deze zijn als bijlage 4 en 5 aan deze natuurtoets toegevoegd en worden hieronder kort besproken.

Effecten van recreatie

Volgens het onderzoek naar effecten van recreatie (BügelHajema, 2020a) zijn circa 800 extra vaarbewegingen per jaar, dat is maximaal 1,6% extra ten opzichte van de huidige situatie, te verwachten in de Alde Feanen als gevolg van de realisatie van het totaalplan. Deze vaartochten vinden voor het overgrote deel in de periode mei - september plaats en voor het overgrote deel langs een beperkt aantal grotere vaarroutes die door het gebied lopen. De toename van waterrecreatie vindt grotendeels plaats op andere locaties dan waar zich habitats en soorten met instandhoudingsdoelen bevinden, en op andere tijdstippen dan wanneer gevoelige soorten (met name niet-broedvogels) zich hier ophouden. Daarbij is waarschijnlijk het vaargedrag meer bepalend voor de verstoring dan het aantal vaarbewegingen. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelen worden niet verwacht.

Daarnaast is de verwachting dat de autonome ontwikkeling in de waterrecreatie leidt tot een afname van het aantal vaartochten in 2050 met 25%, heel globaal 1% per jaar. De kans is groot dat een eventuele toename van recreatiedruk ten gevolge van het plan in een periode van enkele jaren gecompenseerd wordt door de afname ten gevolge van de autonome ontwikkeling.

Mogelijke uitzondering betreft de zwarte-sterrenkolonie vlak naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope, en ook vlakbij bij de eventueel te ontwikkelen nevenvaarroute Alde Mûntsegrope. Deze kolonie bevindt zich weliswaar buiten het Natura 2000-gebied, maar de kolonie maakt wel deel uit van de populatie in en rond de Alde Feanen en zal ook foerageren in het Natura 2000-gebied. Voor deze soort geldt een instandhoudingsdoelstelling, terwijl de staat van instandhouding ongunstig is.

De Mûntsegrope vormt de belangrijkste vaarverbinding van Oudega naar andere Friese vaarwateren. Hier kan extra golfslag door te snel varen leiden tot verlies van nesten. Mogelijk kan hier een negatief effect optreden ten aanzien van een soort met instandhoudingsdoel. Maar dit effect is sterk afhankelijk van de afstand van de vaarroute tot de kolonie en eventuele aanvullende beschermingsmaatregelen.

Ook de recreatie op land in het Natura 2000-gebied Alde Feanen zal ten gevolge van het plan naar verwachting maximaal met 1,6% toenemen. Recreatie vanaf land vindt plaats vanaf nu al beschikbare aanlegplaatsen in het natuurgebied en langs bestaande wegen en paden, die nu al gelegen zijn op locaties waar natuur minder gevoelig is voor recreatie. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelen worden niet verwacht.

Samengevat is er als gevolg van het plan sprake van een zeer geringe toename van water- en landrecreatie in de Alde Feanen, maar zal dit niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, behalve mogelijk op zwarte stern indien extra verstoring van de kolonie naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope (buiten het plangebied) optreedt. Dit effect zal nader getoetst moeten worden als het plan voor deze locatie meer is uitgewerkt.

Effecten van stikstofdepositie

Vanwege de kleine afstand tot het Natura 2000-gebied Alde Feanen is een stijging van de stikstofdepositie, met name in de aanlegfase, niet uitgesloten. Daarom is AERIUS-berekening uitgevoerd. Het plan leidt in de aanleg- en gebruiksfase niet tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn beschermd. Voor dit onderdeel van het project is dan ook geen vergunning van de Wnb nodig.

4.2 Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, in beleidsdocumenten van de provincie Fryslân vaak Ecologische Hoofdstructuur - EHS - genoemd) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Fryslân uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerd 2018).

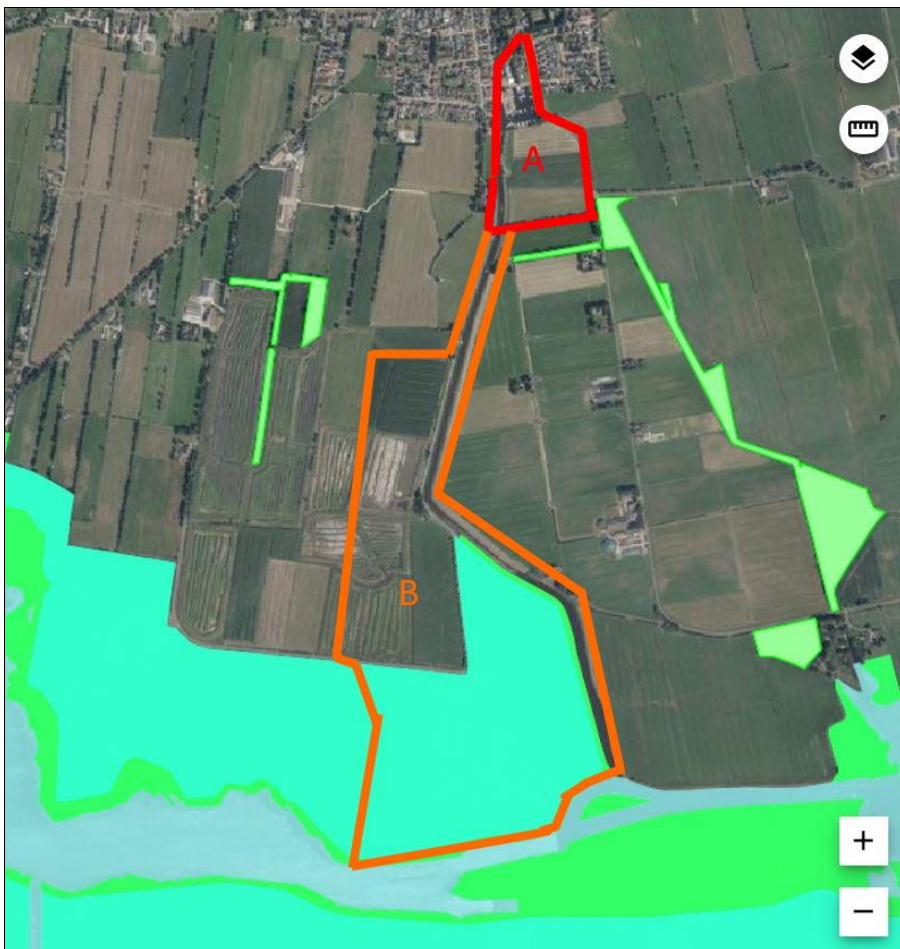
Natuur buiten het NNN

Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied. Hiervoor zijn kleine natuurgebieden aangewezen als 'natuur buiten het NNN'. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur moet voorzien in een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.

Tevens zijn op grond van de Verordening Romte Fryslân 2014 grotere agrarische gebieden aangewezen als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels. De verordening voorziet in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die weidevogelgebieden wordt gehandhaafd, met dien verstande dat de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan.

4.2.1 Inventarisatie

De ligging ten opzicht van provinciaal beschermde natuurgebieden is aangegeven in figuur 4. Het hiervoor besproken Natura 2000-gebied Alde Feanen is tevens begrensd als NNN en vormt het grootste natuurgebied in de omgeving, op circa 1,7 km van het plangebied. Hiermee verbonden zijn de Mûntsegroppe, eveneens NNN, en weidevogelkansgebied in en bij de Gealanden, op circa 1 km van het plangebied. Dan zijn er diverse kleinere terreinen aangewezen als 'Natuur buiten het NNN', waarvan er een grenst aan de zuidoostpunt van het plangebied, ervan gescheiden door een weg. Dit betreft kleine houtige elementen.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rode lijn plan Oudega aan het Water, oranje lijn plan Gealanden), ten opzichte van provinciaal beschermde natuurgebieden; NNN donkergroen, natuur buiten NNN lichtgroen, weidevogelkansgebied blauwgroen (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

4.2.2 Toetsing

Gezien de ligging van het plangebied en de aard van de ontwikkeling kunnen negatieve effecten op het NNN en weidevogelgebieden worden uitgesloten. Het plangebied grenst vrijwel aan een 'Natuurgebied buiten NNN' maar is hiervan gescheiden door een weg. Gezien de aard van dit natuurgebied (houtig element in agrarisch gebied) en de aard van de ontwikkeling kunnen ook hier negatieve effecten worden uitgesloten.

5 Conclusie en consequenties

5.1 Beschermde soorten

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van beschermde soorten dieren en planten ontstaan.

Voor het gebouw op de locatie It Miensker treden negatieve effecten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen op; hiervoor zijn al mitigerende maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan en is ontheffing Wnb aangevraagd en verleend.

Negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes kunnen worden uitgesloten door voorwaarden ten aanzien van vleermuisvriendelijke verlichting op te nemen in het bestemmingsplan. Dit is van belang voor die locaties waar nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien: de haven en het recreatiegebied direct ten zuiden hiervan, alsmede de straat Op 'e Wâl en de randen van de haven die de locatie It Miensker kunnen verbinden met en deze lijnvormige structuren.

Negatieve effecten ten aanzien van andere diergroepen en planten kunnen worden uitgesloten.

Indien het plan wijzigt waarbij sloop of verbouwing van gebouwen (anders dan de voormalige zuivel-fabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods) toch onderdeel worden van het plan, zal nader onderzoek naar aan- of afwezigheid van mogelijke nest- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen en vleermuizen noodzakelijk zijn om te bepalen of negatieve effecten optreden en een ontheffing Wnb noodzakelijk is.

Daarnaast moeten het broedseizoen van vogels en de zorgplicht van de Wnb voor zoogdieren en amfibieën die vallen onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân in acht worden genomen bij de aanlegwerkzaamheden.

5.2 Beschermde gebieden

Wnb beschermde gebieden

Op basis van de stikstofberekening kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor de uitvoering van het plan.

Als gevolg van het plan is sprake van een zeer geringe toename van water- en landrecreatie in de Alde Feanen, maar zal dit niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, behalve mogelijk op zwarte stern indien extra verstoring van de kolonie naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope (buiten het plangebied) optreedt. Dit effect zal nader getoetst moeten worden als het plan voor deze locatie meer is uitgewerkt.

Ten aanzien van andere aspecten is voldoende beeld ontstaan van effecten op Wnb beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) en treden geen significant negatieve effecten op.

Beschermde gebieden in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid

Er is voldoende beeld ontstaan van effecten op in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid beschermde natuurgebieden. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân.

5.3 Advies voor versterking van natuurwaarden

Tijdens het opstellen van dit rapport komen twee aandachtspunten voor natuurwaarden naar voren:

1. Vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen beschermen en verbeteren

De zorg voor vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen is belangrijk en kansrijk, in verband met verblijfplaatsen in en nabij het noordelijk deel van het plangebied (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis) en het vóórkomen van meer- en watervleermuis in de omgeving.

In paragraaf 5.1 is al aangegeven dat het wenselijk is om regels op te nemen in het bestemmingsplan om verstoring van foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen door verlichting te voorkomen. Daarnaast kunnen foerageergebied en vliegroutes ook actief verbeterd worden door los van het bestemmingsplan de verlichting en de beplanting vleermuisvriendelijker te maken.

Dit is zinvol en kansrijk voor de genoemde potentiële vliegroutes (haven en Alddijp, en de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand)). Vleermuisvriendelijker inrichting is mogelijk door bijvoorbeeld de verlichting te beperken, de uitstraling naar de omgeving te voorkomen met aangepaste armaturen en/of toepassing van amberkleurige alsmede de aanplant van laanbomen.

2. Ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers

Wat verder ten zuiden van het dorp Oudega zijn veel oevers met hogere natuurwaarde, maar binnen het plangebied zijn de meeste oevers beschoeid, hebben steile kanten en zijn veel minder begroeid. Dit is begrijpelijk gezien de havenfunctie. Maar nu er nieuw water wordt aangelegd voor extensieve recreatie, zijn er ook kansen om delen hiervan in te richten met natuurvriendelijke oevers. Hiervan kunnen algemene soorten zoals rietzanger en fuut profiteren, maar mogelijk ook voor deze omgeving typerende soorten zoals otter en waterspitsmuis. Er zijn kansen om de natuur naar Oudega toe te halen in combinatie met recreatie.

3. Aanvulling met kleine natuurelementen

Waardevolle kleine natuurelementen in het nieuwe recreatieterrein ten zuiden van de haven zijn bijvoorbeeld takkenrillen, houtstapels voor kleine marters, nestkasten voor torenvalk, een zandhoop of bijenhotel voor wilde bijen.

6 Veldbezoek en bronnen

Veldbezoek

Het plangebied en de omgeving zijn op 15 juli 2020 door de heer ir. H. Kloen (ecoloog van BügelHajema Adviseurs bv) bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Het veldbezoek werd uitgevoerd tijdens zwaarbewolkt, droog weer, met een zwakke wind bij een temperatuur van circa 18 °C.

Bronnen

- BügelHajema, 2020. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. Rapport 21 april 2020.
- Bureau FaunaX, 2018. Toetsing Wet natuurbescherming (Wnb). Herontwikkeling 'It Miensker' te Oudega (Smallingerland). Rapport 18094, Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2019a. Natuurtoets Wet natuurbescherming werkzaamheden loods aan de Op 'e Wal te Oudega. Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2019b. Toetsing Wet natuurbescherming (Wnb). Nader onderzoek vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen sloop zuivelfabriek te Oudega. Rapport 18144, Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2020. Activiteitenplan behorende bij ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wnb Gemeente Smallingerland. Herontwikkeling 'It Miensker' te Oudega
- Gemeente Smallingerland, 2020. Afschrift brief 10april2020 - Ontheffing Wnb herontwikkeling It Miensker te Oudega zaaknr. 205617.
- Heijden, E. van der, 2016. Ecologische quickscan Oudega aan het water. Een voorstudie naar ecologische effecten en volledigheid van aanwezige natuurgegevens. A&W-rapport 2248. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Heijden, E. van der, 2018 Resultaten aanvullend veldonderzoek in verband met de aanleg van het meer van Oudega. A&W-rapport 2404 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, 2020a. Natura 2000, website geraadpleegd op 9 september 2020, zie <https://www.natura2000.nl/gebieden>
- Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, 2020b. Effectenindicator, geraadpleegd op 25 mei 2020, <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>.
- NDFP (zie bijlage 1 in dit rapport)
- Willems, G., 2017. Geohydrologische effecten van het plan Oudega aan het water. Tauw, Deventer

Bijlagen

1. Opgave van NDFF voor het plangebied
2. Effectindicator voor natura 2000-gebied Alde Feanen
3. Soortenvrijstellinglijst provincie Fryslân
4. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. BügelHajema rapport 21 april 2020.
5. BügelHajema, 2020b. Toelichting op de Aeriusberekening (export van AERIUS-calculator) separaat bijgevoegd

Bijlage 1. Opgave van NDFF voor het plangebied

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - levering uit de NDFF.

Disclaimer - De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Bijlage 2. Effectindicator voor natura 2000-gebied Alde Feanen

Storingsfactor	1	2	3	4	7	8	13	14	15	16	17	
Meren met krabbscheer en fonteinkruiden	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
Overgangs- en trilvenen	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
*Galigaanmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	☒	☒	☒	■	■
*Noordse woelmuis	■	■	■	■	...	■	...	...	...	...	■	■
Bittervoorn	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	...	...	...	■	■	■
Grote modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	...	■	...	■	■
Aalsolver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Aalsolver (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■
Brandgans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Verstoring door mechanische effecten
 Optische verstoring
 Verstoring door trilling
 Verstoring door licht
 Verstoring door geluid
 Verdroging
 Verontreiniging
 Vermesting door N-depositie uit de lucht
 Verzuring door N-depositie uit de lucht
 Versnippering
 Oppervlakteverlies

Bijlage 3. Soortenvrijstellinglijst provincie Fryslân

In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvoor in de provincie Fryslân vrijstelling geldt van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid uit de Wnb. Bron: Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017.

ZOOGDIEREN	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Vos	<i>Vulpes Vulpes</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
AMFIBIEËN	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Middelste groene kikker (bastaardkikker)	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>

Bijlage 4. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. BügelHajema rapport 21 april 2020

Colofon

Rapport

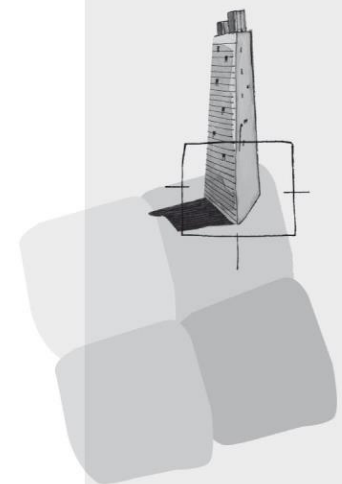
BügelHajema Adviseurs

Fotografie

BügelHajema Adviseurs

Projectnummer

232.00.71.01.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort